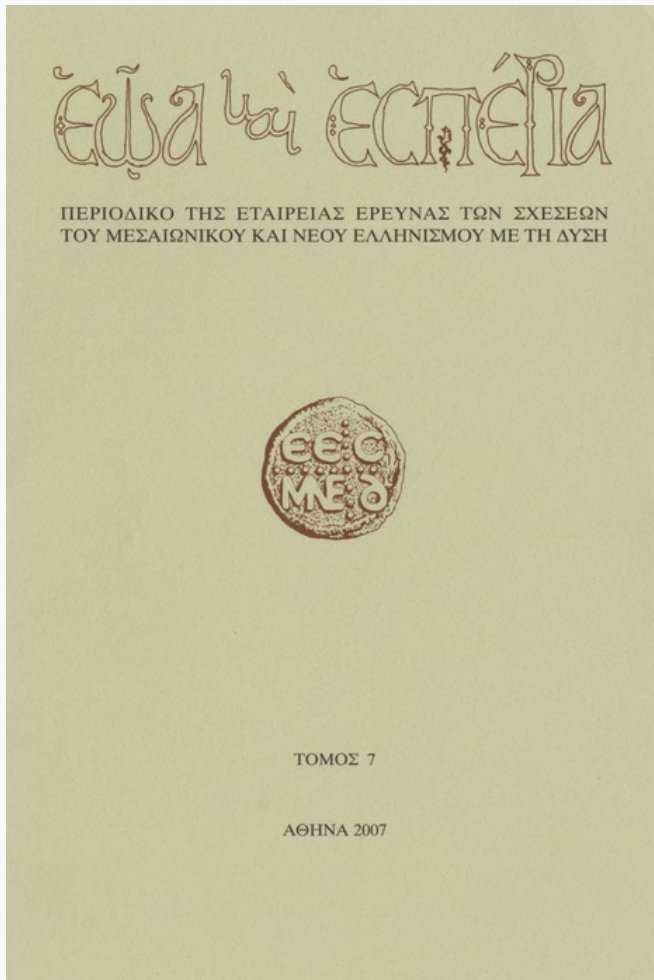

Eoa kai Esperia

Vol 7 (2007)

Ο ANTONI RUBIÓ I LLUCH ΚΑΙ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΤΑΛΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ALBERT BALCELLS

doi: [10.12681/eoaesperia.83](https://doi.org/10.12681/eoaesperia.83)

To cite this article:

BALCELLS, A. (2007). Ο ANTONI RUBIÓ I LLUCH ΚΑΙ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΤΑΛΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. *Eoa Kai Esperia*, 7, 113-127. <https://doi.org/10.12681/eoaesperia.83>

Ο ANTONI RUBIÓ I LLUCH ΚΑΙ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΤΑΛΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η μόρφωση ενός ακαδημαϊκού

Ο Antoni Rubió i Lluch σπούδασε στη Βαρκελώνη, παρόλο που είχε γεννηθεί στο Βαγιαδολίδ στις 26 Ιουλίου του 1856, τρία χρόνια πριν από την επαναφορά των «Ανθεστηρίων», του μεγάλου αυτού ετήσιου λογοτεχνικού διαγωνισμού που εκπροσωπούσε και επιδίωκε την αναγνώριση της καταλανικής ως σύγχρονης λογοτεχνικής γλώσσας, η οποία, ωστόσο, δεν κατάφερε να επιβληθεί ως επίσημη γλώσσα της Καταλωνίας, λόγω της ισπανικής που επικρατούσε τότε. Ο Antoni Rubió i Lluch ήταν γιος του Joaquim Rubió i Ors, καθηγητή Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο του Βαγιαδολίδ από το 1845. Το 1858 ο Joaquim Rubió i Ors, έπειτα από δημόσιο διαγωνισμό, καταλαμβάνει ως καθηγητής την έδρα της Παγκόσμιας Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης, ενώ την ίδια εποχή ο Milà i Fontanals αναλαμβάνει την έδρα της Φιλολογίας στο ίδιο Πανεπιστήμιο. Μετά από αυτό, το 1858, ο Rubió i Ors μετακομίζει στην πόλη της Βαρκελώνης.

Ο Rubió i Ors, «ο αυλητής του Λιομπρεγκάτ» όπως τον αποκαλούσαν, ήταν από τους πρώτους που έδωσε ψυχή στο πρόγραμμα της λογοτεχνικής αναγέννησης, δημοσιεύοντας στα καταλανικά τις ποιητικές του συλλογές σε ένα βιβλίο, στον πρόλογο του οποίου πρότεινε την επαναφορά των «Ανθεστηρίων». Στον περίφημο εκείνον πρόλογο ανέφερε τα εξής:

«Η Καταλωνία μπορεί ακόμα να εποφθαλμιά την ανεξαρτησία της, όχι τόσο την πολιτική όσο τη λογοτεχνική, γιατί μόνο μέχρι εκεί μπορεί να φθάσει η πολιτική των ισορροπιών. Η Καταλωνία υπήρξε για δύο αιώνες η δασκάλα των γραμμάτων για τους άλλους λαούς και διερωτώμαι γιατί να μη μπορεί να πάψει να παίζει τον ταπεινωτικό ρόλο του οπαδού ή μμητή και να δημιουργήσει δική της λογοτεχνία, χωριστά από την ισπανική;».

Το 1890, σχεδόν πενήντα χρόνια αργότερα, ο Joaquim Rubió i Ors ήταν σε θέση να δηλώσει στα «Ανθεστήρια» την αναγέννηση της καταλανικής ως

γλώσσας της λογοτεχνίας και του πολιτισμού, ενός οράματος και πόθου του 1841 που είχαν γίνει πραγματικότητα.

Ο Rubió i Ors ήταν αναμφισβήτητα ο αντιπρόσωπος της καθολικής και συντηρητικής αναγέννησης, ο οποίος ήρθε σε σύγκρουση με τον θετικό εξελικτισμό. Την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα ακολουθούσε το τοπικό, καθολικό και παραδοσιακό κίνημα του Torras i Bages, έναντι του προοδευτικού του Valenti Almirall.

Ο Antoni Rubió ήταν μαθητής του ελληνιστή Antoni Bergnes de las Casas, ο οποίος ήταν εκδότης της Καινής Διαθήκης μεταφρασμένης στην καταλανική γλώσσα, αλλά και μεταφραστής της Σαλφούς και του Ανακρέοντα. Συγκεκριμένα στον Ανακρέοντα ο Antoni Rubió αφιέρωσε τη διατριβή του, την οποία παρουσίασε στη Μαδρίτη το 1878. Ήταν επίσης μαθητής του Milà i Fontanals, αλλά και βοηθός του στο Πανεπιστήμιο από το 1881, όπου συνεργαζόταν αφιλοκερδώς.

Ο Rubió i Lluch κέρδισε την πανεπιστημιακή έδρα της Λογοτεχνίας στο Oniedo, αλλά ο πρόωγος θάνατος του Milà i Fontanals του έδωσε τη δυνατότητα να μετακομίσει στη Βαρκελώνη και να τον διαδεχθεί στην έδρα της Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης το 1885. Εκείνον τον χρόνο παντρεύτηκε. Το ζευγάρι απέκτησε έξι παιδιά. Την εποχή που ο Rubió i Lluch ήταν καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης, ο πατέρας του Rubió i Ors ήταν πρότανης στη Σχολή της Φιλοσοφίας και των Γραμμάτων. Το 1889 όμως πεθαίνει.

Εν αντιθέσει με τη γενιά του Milà i Fontanals, η οποία θεωρούσε ότι στη λόγια, φιλοσοφική και επιστημονική πεζογραφία ήταν απαραίτητη η χρήση αποκλειστικά και μόνον της ισπανικής γλώσσας και περιορίζε τη λογοτεχνική αναγέννηση στην ποίηση, η γενιά του Rubió i Lluch δεν έβαζε όρια στη χρήση της καταλανικής γλώσσας στον γραπτό λόγο και τη χρησιμοποιούσε τόσο στην πεζογραφία όσο και στο δοκίμιο.

Το 1903, το αίτημα εκ μέρους του Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης προς την ισπανική κυβέρνηση για τη δημιουργία εδρών στις ειδικότητες της Καταλανικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, του Καταλανικού Αστικού Δικαίου και της Ιστορίας της Καταλωνίας, καθώς επίσης και άλλων ειδικοτήτων σχετικών με τον καταλανικό πολιτισμό, απορρίφθηκε. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η δημιουργία του Ιδρύματος Πανεπιστημιακών Καταλανικών Σπουδών, εκτός του πανεπιστημιακού χώρου, στο οποίο ο Rubió i Lluch ήταν ο πρώτος καθηγητής Καταλανικής Λογοτεχνίας. Κατά τον χρόνο που ο Rubió παρέδιδε εντός του Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης έναν περιορισμένο αριθμό μαθημάτων καταλανικής λογοτεχνίας, αφιέρωσε στο Ίδρυμα Πανεπιστημιακών Καταλανικών Σπουδών μεγάλο μέρος της προσπάθειάς του στη διδασκαλία της καταλανικής λογοτεχνίας μπροστά σε έναν λιγοστό

τότε αριθμό φοιτητών, οι οποίοι παρακολουθούσαν αποκλειστικώς εθελοντικά και χωρίς καμία υποχρέωση. Το Ίδρυμα Πανεπιστημιακών Καταλανικών Σπουδών στεγάσθηκε στο Ateneu Barcelonès προτού μεταφερθεί στο Μέγαρο της Τοπικής Κυβέρνησης της Καταλωνίας, την εποχή που ο Prat de la Riba ήταν πρόεδρος του Νομαρχιακού Συμβουλίου. Διατηρούσαν πάντα μία στενή επαφή με το Ινστιτούτο Καταλανικών Σπουδών, το οποίο δημιουργήθηκε τρία χρόνια αργότερα από το Ίδρυμα Πανεπιστημιακών Καταλανικών Σπουδών.

Ο Rubió i Lluch αποτέλεσε τον συνδετικό κρίκο μεταξύ της ρομαντικής περιόδου της Αναγέννησης και του κινήματος του 20ού αιώνα των μαθητών του. Όπως λέει χαρακτηριστικά ο Joan Fuster «ο Rubió i Lluch εκπροσωπεί παράλληλα το αποκορύφωμα και την υπέρβαση της ιστοριογραφίας της Αναγέννησης». Ο Rubió απαρνήθηκε τις μεγάλες πρώιμες συνθέσεις και τις φιλοσοφικές αναζητήσεις για να επικεντρώσει όλο του το ενδιαφέρον τόσο στην αρχαιολογική έρευνα όσο και στην ιστοριογραφία, σε μία εποχή όπου η έρευνα και η αρχαιολογική εργασία δεν θεωρούνταν κατάλληλες για πανεπιστημιακούς καθηγητές.

Σύμφωνα με τον Nicolau d'Oliver, έναν από τους καλύτερους μαθητές του, «η βαθιά γνώση του Rubió i Lluch είχε ως αποτέλεσμα να ξεπεταχθεί από το πουθενά μια κανούργια επιστήμη: η Ιστορία της Καταλανικής Λογοτεχνίας». Η αξία αυτής της δήλωσης έγκειται στο γεγονός ότι ο Nicolau d'Oliver ήταν ο συγγραφέας ενός πρώτου βιβλίου αφιερωμένου στην ιστορία της καταλανικής λογοτεχνίας και το οποίο δημοσιεύθηκε πρώτη φορά το 1914 στο περιοδικό *Estudio*. Στη συνέχεια αναδημοσιεύθηκε το 1917 στο περιοδικό *La Revista*, από τις εκδόσεις Folguera i López-Picó, και τέλος στο περιοδικό *Barcino*, των εκδόσεων Josep Maria de Casacuberta, με μία τρίτη έκδοσή του.

Οι έρευνες του Rubió i Lluch ως ιστορικού δεν κατέληξαν σε μια μεγάλη σύνθεση, αλλά αντιθέτως ο ίδιος, μέσα από μία αδιάκοπη προσπάθεια, διάρθρωσε και αξιολόγησε όλη την καταλανική λογοτεχνική παραγωγή και άφησε λόγιες συλλογές από υλικό που έχουν έως και σήμερα μεγάλο κύρος. Η πρώτη εξ αυτών ήταν η «Documents per l'història de la cultura catalana migeval», που εκδόθηκε από το Ινστιτούτο Καταλανικών Σπουδών σε δύο τόμους μεταξύ των ετών 1908 και 1921.

Αυτή η συλλογή αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για τους μεταγενέστερους ιστορικούς, στην οποία θα βασισθούν για να συνεχίσουν τις δικές τους έρευνες σε αυτόν τον τομέα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρώτη έκδοση εξαντλήθηκε αμέσως, για αυτό και η Ιστορικο-Αρχαιολογική Υπηρεσία του Ινστιτούτου Καταλανικών Σπουδών επανεξέδωσε πρόσφατα, σε τόμο, τη μεγάλη αυτή συλλογή του Rubió i Lluch. Πα την άλλη επίσης μεγάλη συλλογή κει-

μένων του Rubiό, τη λεγόμενη «Diplomatari de l’Orient Català (1301-1409)», που εκδόθηκε μετά τον θάνατό του από το Ινστιτούτο Καταλανικών Σπουδών, μιλάνε άτομα πιο εξειδικευμένα από εμένα. Ωστόσο, οφείλω να σημειώσω πως, αν και είχε εξαντληθεί εδώ και πολύ καιρό, το Ινστιτούτο Καταλανικών Σπουδών την επανεξέδωσε πριν από λίγα χρόνια.

Μαζί με τους Massó i Torrents και Josep Pi Joan, ο Rubiό συγκρότησε την τεχνική επιτροπή του Πρώτου Διεθνούς Συνεδρίου της Καταλανικής Γλώσσας, που προβλήθηκε από τον Antoni M. Alcover και που πραγματοποιήθηκε στο Τμήμα Λογοτεχνίας εκείνου του συνεδρίου, το οποίο υπήρξε αναμφισβήτητα μεγάλης σημασίας για το μέλλον της καταλανικής γλώσσας.

Ο πρώτος πρόεδρος του Ινστιτούτου Καταλανικών Σπουδών

Το 1907, λοιπόν, στα 51 του χρόνια, ο Rubiό i Lluch βρισκόταν στο απόγειο της δόξας του όταν διορίστηκε πρώτος πρόεδρος του Ινστιτούτου Καταλανικών Σπουδών, του μοναδικού ινστιτούτου εκείνης της εποχής. Δεν υπήρχε κανένας άλλος καθηγητής μεταξύ των οκτώ πρώτων μελών του Ινστιτούτου και έτσι, ακολουθώντας τα ίχνη του Milà i Fontanals και του πατέρα του Rubiό i Ors, αποτέλεσε τον συνδυασμό κριτικό μεταξύ της λογιότητας και της λογοτεχνίας της Αναγέννησης. Τέσσερα χρόνια αργότερα, όταν το Ινστιτούτο επεκτάθηκε και δίπλα του δημιουργήθηκε το Φιλολογικό και Επιστημονικό Τμήμα, ο Rubiό i Lluch παρέμεινε ως πρόεδρος της Ιστορικο-Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και ως εκ περιτροπής πρόεδρος του Ινστιτούτου κατά το πρώτο τετράμηνο κάθε έτους.

Στο μεταξύ, ένας μεγάλος καταλανικός συνασπισμός διαφόρων κομμάτων κέρδισε τις εκλογές του 1907 και ο Enric Prat de la Riba, συγγραφέας ενός πολύ σημαντικού βιβλίου με μεγάλη επιρροή, του «La Nacionalitat Catalana», εξελέγη πρόεδρος του Συμβουλίου του Νομού της Βαρκελώνης. Τότε δημιουργήθηκε το Ινστιτούτο Καταλανικών Σπουδών, που ήταν η πρώτη επιστημονική εταιρεία αφιερωμένη στην έρευνα πάνω σε όλους τους τομείς της καταλανικής παιδείας και συγχρόνως η Εθνική Ακαδημία της Καταλωνίας. Το Ινστιτούτο ήταν το πρώτο ίδρυμα που συντηρείτο με χρήματα του δημοσίου και είχε μοναδικό σκοπό να ενεργεί ως συνδυαστικός κρίκος ανάμεσα στους άλλους καθηγητές και πανεπιστημιακούς φορείς του κόσμου, δια μέσου της ανταλλαγής δημοσιεύσεων, καθώς επίσης και του διορισμού αντεπιστελλόντων μελών. Με αυτόν τον τρόπο οι καταλανοί ερευνητές εμφανίζονται για πρώτη φορά ως μια ξεχωριστή οντότητα στο εξωτερικό, ανεξάρτητη από την ισπανική. Ταυτόχρονα, η εργασία σε μια επίσημη εταιρεία προβαλλόταν ως εναλλακτική λύση έναντι της ατομικής στον

χώρο της καταλανικής παιδείας.

Με τη βοήθεια του Josep Pijoan, το νεότερο από τα ιδρυτικά μέλη και πρώτο γραμματέα του Ινστιτούτου, ο Rubió συνέταξε τον πρώτο κανονισμό του Ινστιτούτου Καταλανικών Σπουδών. Αποδεικτικό στοιχείο αυτού είναι το χειρόγραφο κείμενο του Rubió που βρέθηκε στην προσωπική συλλογή του Prat de la Riba, στο Εθνικό Αρχείο της Καταλωνίας, δεδομένου ότι ο τελευταίος είχε έρθει σε ρήξη με τα αιτήματα του Rubió, τα οποία διατηρούσε στα προσωπικά του πρακτικά, εντός του αρχείου του Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης.

Ο Nicolau d'Oliver, ο οποίος δεν ήταν ιδρυτικό μέλος του Ινστιτούτου αλλά μεγάλος γνώστης της ιστορίας του και της εξέλιξής του, έλεγε συγκεκριμένα ότι αγνοούσαν σημαντικό μέρος της προσπάθειας του Rubió i Lluich. Ο Pere Bohigas αναφέρει επίσης, πως τις ογκώδεις ετήσιες ενημερωτικές εκδόσεις του Ινστιτούτου τις όφειλαν κατά κύριο λόγο στον Rubió. Έφθασαν να δημοσιευθούν μέχρι οκτώ ώς το τέλος του εμφύλιου πολέμου, οι οποίες πρόσφεραν όχι μόνον την καινοτομία των ιστορικών ερευνών πάνω στην πολιτική, στο δίκαιο, στην τέχνη, στην αρχαιολογία και στη λογοτεχνία, αλλά και την ιστορική καταγραφή των όσων είχαν λάβει μέρος τόσο εντός όσο και εκτός της Καταλωνίας.

Παρόλο που προερχόταν από τη συντηρητική ακαδημαϊκή παράδοση, ο Rubió είχε ταυτισθεί με τον τρόπο λειτουργίας που είχε υιοθετήσει το Ινστιτούτο: υπήρχε μία πρώτη μόνιμη επιτροπή εργασίας, μία άλλη δεύτερη μικρότερη, που απαρτιζόταν από εμπειρογνώμονες, και μία τρίτη, η οποία προωθούσε τις σπουδές, τις εκδόσεις, τις υπηρεσίες και τα σεμινάρια, όλα αυτά υπό τον έλεγχο και την επιτήρηση της δεύτερης επιτροπής. Το Ινστιτούτο ήταν με λίγα λόγια, κατά έναν ελαφρά ειρωνικό ορισμό του Rubió, ένα είδος «διαπραγματευτή της παιδείας» της Τοπικής Κυβέρνησης της Καταλωνίας.

Ανάμεσα στις κατά καιρούς αναφορές του Ινστιτούτου, που συνέγραψε ο Rubió i Lluich από το 1908 έως το 1914, υπάρχουν οι εξής: μία που συνυπέγραψε με τον Josep Pijoan με σκοπό να ζητήσει μία επιχορήγηση από το Δημαρχείο της Βαρκελώνης για τη δημιουργία της Βιβλιοθήκης της Καταλωνίας· μία άλλη που είχε συνυπογράψει με τον Massó i Torrents για να εισηγηθεί την έκδοση ενός αρχαίου κειμένου της Βίβλου στα καταλανικά· μία άλλη επίσης που έκανε με τον Miquel dels Sants Oliver, ώστε να προωθήσει την έκδοση των απάντων του Ramon Llull, και, τέλος, αυτή που παρουσίασε με τον Miret i Sans στο Νομαρχιακό Συμβούλιο για τη διατήρηση και καταγραφή όλων των αρχείων και βιβλιοθηκών ιστορικού ενδιαφέροντος.

Στις 28 Μαΐου του 1914, με μία διάλεξή του, εγκαινίασε τη μετατροπή της Βιβλιοθήκης του Ινστιτούτου σε δημόσια βιβλιοθήκη, δηλαδή τη σημερινή

Βιβλιοθήκη της Καταλωνίας ή αλλιώς την Εθνική Καταλανική Βιβλιοθήκη, όπως εμφανίζεται σε μερικά δημόσια έγγραφα της εποχής αλλά και όπως ακούγεται από το στόμα του ίδιου του Rubió. Από εκείνη την πρώτη αγόρευση του στο Ινστιτούτο, γιορτάζεται σε ετήσια βάση η σημαντική αυτή ημέρα έως και σήμερα. Είχαν περάσει δύο μήνες από τότε που συστήθηκε η Ένωση των Νομών της Καταλωνίας, δηλαδή η ομοσπονδία των τεσσάρων νομαρχιακών συμβουλίων της Καταλωνίας, η οποία επιθυμούσε να εκσυγχρονίσει τη χώρα και να προετοιμάσει την πολιτική αυτονομία της. Ο Rubió i Lluch έζησε τη μεγάλη ικανοποίηση να δει να διορίζουν τον γιο του, Rubió i Balaguer, ως τον πρώτο πρόεδρο της Βιβλιοθήκης, σε ηλικία μόλις 27 ετών. Ο εκδότης, βιβλιόφιλος και διανοούμενος Massó i Torrents, καλός φίλος του Rubió i Lluch, διορίστηκε επιβλέπων επιθεωρητής της Βιβλιοθήκης της Καταλωνίας.

Αξίζει να αναφερθούν ορισμένοι παράγραφοι από εκείνη την αγόρευση, η οποία ξεχώρισε για τα πομπώδη λόγια και το στομφώδες ύφος, που ήταν χαρακτηριστικά της εποχής και ξεχειύλιζαν από ελπίδα, αισιοδοξία και ειλικρίνεια:

«Ιδού η μελλοντική Εθνική Βιβλιοθήκη της καταλανικής γης, που ως από θαύμα γεννήθηκε όπως η Αθηνά από το μέτωπο του παντοδύναμου Δία, οφείλει να είναι σαν ένα μουσείο όλου του ιστορικού και σημερινού πολιτισμού μας αλλά και σαν ένας ναός με μεγάλα παράθυρα, που να δέχεται όλη τη φωτεινότητα και λαμπρότητα των ιδεών των σύγχρονων δημιουργών μας».

Ο Rubió i Lluch νοσταλγούσε τα προηγούμενα ιδρύματα, πριν από τη δημιουργία του Ινστιτούτου Καταλανικών Σπουδών, και έλεγε χαρακτηριστικά:

«Με την ευκαρία αυτή, κρίνω σκόπιμο να σας υπενθυμίσω ορισμένα από τα ιδρύματα που προηγήθηκαν του Ινστιτούτου και απασχολήθηκαν με την καλλιέργεια της καταλανικής πολιτιστικής ζωής, όπως καλή ώρα η Ακαδημία Καλών Γραμμάτων, η οποία ήταν η πρώτη που προσπάθησε, με τρόπο παραδοσιακό και πατριωτικό, να απεικονίσει τη φυσιογνωμία της Καταλωνίας. Τα «Ανθεστήρια», επίσης, επανέφεραν την καταλανική γλώσσα στον χώρο της λογοτεχνίας. Οι Φυσιολατρικοί Σύλλογοι, και αυτοί με τη σειρά τους, αναζωπύρωσαν την αρχαιολογική παράδοση που είχε διακοπεί από την εποχή του Piferrer και που άνοιξαν για πρώτη φορά τις πόρτες στην καταλανική επιστήμη».

Δεν παρέλειψε, όμως, ο Rubió i Lluch να μνημονεύσει και τους νέους συνεργάτες, που σύντομα θα αποτελούσαν τα μελλοντικά μέλη του Ινστιτούτου. Επίσης, δεν δίστασε να διατυπώσει, παρό την παρουσία καθηγητών από άλλους οργανισμούς, μια σκληρή κριτική πάνω στον ακαδημαϊκό φορμαλισμό και τους σχετικούς περιορισμούς του, οι οποίοι δικαιολογούσαν τη δημιουργία του Ινστιτούτου Καταλανικών Σπουδών ως ερευνητικού κέντρου:

«Εγώ οραματίζομαι αυτό το Ινστιτούτο όχι μόνον ως ένα εύφορο εργαστήριο με υπέροχες και σοβαρές δημοσιεύσεις, αλλά και ως ένα σεμινάριο που θα μορφώσει τη γενιά του 20ού αιώνα, αυτή που θα γίνει ο σύντροφος και κληρονόμος των δικών μας εργασιών και που θα ενισχυθεί από τη συλλογική δουλειά μεταξύ μας. Οι επίσημες Ακαδημίες είναι σχετικά άκαρπες, γιατί μονάχα σαν εξαίρεση ανοίγουν τις πόρτες τους στη νεολαία. Μετατρέπονται πολλές φορές σε άσυλα ενδόξων αναπήρων της επιστήμης και των γραμμάτων και δεν αποτελούν ένα στάδιο όπου μπαίνουν οι νέοι πολεμιστές -όπως οι έφηβοι στην αρχαία Ελλάδα- για να περάσουν από χέρι σε χέρι τον ιερό δαυλό της γνώσης. Η επιστήμη χρειάζεται την εμπειρία των μεγάλων από τη μία και το σφρίγος της νιότης από την άλλη».

Ο Rubió περιέγραφε γλαφυρά για άλλη μία φορά τους στόχους του Ινστιτούτου:

«Να συγκεντρώσουμε όλη τη δύναμη της παράδοσης και να προσφέρουμε ένα γόνιμο έδαφος για όλα τα νέα σοβαρά προοδευτικά ρεύματα· να κάνουμε το Ινστιτούτο μας έναν πραγματικό διαπραγματευτή του πολιτισμού μας, όπου θα αισθανόμασθε την κίνηση και την ορμή της δουλειάς που έως τώρα αντιλαμβανόμασταν μόνο σε σχέση με την ικανοποίηση των υλικών αναγκών· να εκδώσουμε τα δικά μας συγγράμματα και να δώσουμε πίστη ζωής μπροστά στις σοφές κοινωνίες του κόσμου μας, ώστε να καταλάβουν πως και εμείς επιθυμούμε να μπούμε στη σειρά με αυτές που αγωνίζονται για την πρόοδο της νέας επιστήμης· να ανταλλάξουμε με τα δικά τους τα δικά μας πνευματικά επιτεύγματα· να στείλουμε τη νεολαία μας στα μεγάλα παγκόσμια κέντρα για να ενισχύσει το πνεύμα της με τις θυσίες που επιβάλλει η ανιδιοτελής απόκτηση της γνώσης και να τη φωνάξουμε δίπλα μας κάνοντάς τη να ενδιαφερθεί για τη ζωή αυτού του Ινστιτούτου».

Δυστυχώς όμως, μετά το πανηγυρικό και αισιόδοξο πνεύμα της πρώτης εκείνης γιορτής του Ινστιτούτου, που έλαβε χώρα στα τέλη Μαΐου του 1914, ξέσπασε ύστερα από δύο μήνες ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος.

Κυριότερη ασχολία του Ινστιτούτου εκείνην την εποχή ήταν η ορθογραφική μεταρρύθμιση. Ο Rubió i Lluch ήταν αντίθετος στην πρόταση του Pompeu Fabra περί της ορθογραφικής μεταρρύθμισης. Ο Rubió αντιπροσώπευε την παραδοσιακή ορθογραφία. Κλονιζόταν και ανατρίχιαζε στην ιδέα, πως μία μέρα το επώνυμό του θα γράφεται με *c* τελικό και όχι με *ch*, και αρνιόταν να αποδεχθεί το γεγονός πως η πρόθεση *amb* θα αντικαταστούσε την *ab*.

Ο Rubió i Lluch δεν άσκησε μεγάλη επιρροή στην εφαρμογή των ορθογραφικών κανόνων προς την ενοποίησή τους, η οποία όμως ήταν αναγκαία για να μπορέσει να αντισταθεί στον ανταγωνισμό των άλλων δύο γλωσσών του κράτους, της ισπανικής και της γαλλικής. Έπαψε να είναι πρόεδρος της επιτροπής, αφού προηγουμένως είχε παρευρεθεί στις δύο πρώτες συνεδριάσεις. Υπέβαλε την παραίτησή του συνοδευόμενη από τις αντιρρήσεις του, αφού όμως είχε συμφωνήσει με τους λοιπούς συνέδρους να παρουσιάσει ο καθένας τους χειρόγραφοι τη γνώμη του. Το κείμενο του Rubió i Lluch εξαφανίστηκε ως δια μαγείας, όπως θα δήλωνε το 1918 ο Antoni Maria Alcover, του οποίου το έγγραφο επίσης θεωρήθηκε πολύ μακρύ ώστε να διαβασθεί στην τελική συζήτηση για τη λήψη αποφάσεων. Παρά ταύτα, τα ονόματα των Rubió i Lluch και Alcover πρωταγωνιστούσαν στον πίνακα των δεκαεννέα μελών που είχαν συνυπογράψει τους «Ορθογραφικούς Κανόνες» της 24ης Ιανουαρίου του 1913. Έλειπε μονάχα η υπογραφή του δραματουργού και ποιητή Àngel Guimerà, ο οποίος δεν παρευρέθηκε ποτέ στις συναντήσεις αλλά και ούτε συμμετείχε στις δραστηριότητες του Ινστιτούτου.

Σχεδόν τρία χρόνια αργότερα, ο Rubió i Lluch παραιτήθηκε από πρόεδρος της Ιστορικο-Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, συγκεκριμένα τον Νοέμβριο του 1915, και έδωσε τη σκυτάλη στον Puig i Cadafalch, ως τότε υποδιευθυντή του Ινστιτούτου και μεγάλη προσωπικότητα, δεδομένου ότι βασιζόταν στην ισχύ που του έδινε το γεγονός ότι ήταν το δεξί χέρι του Prat de la Riba στην πολιτιστική πολιτική της Καταλωνίας. Τα κίνητρα της παραίτησης του Rubió i Lluch, που δεν έγιναν ποτέ γνωστά, ήταν η αλαζονεία του Puig i Cadafalch στην Ιστορικο-Αρχαιολογική Υπηρεσία, ο υπερβολικός βαθμός εξάρτησης του Ινστιτούτου από την περιφερειακή δύναμη και η δυσαρέσκεια από την επιβολή των ορθογραφικών κανόνων και της θέσπισης του λεξιλογίου του Pompeu Fabra. Αυτό αποδεικνύεται από την αλληλογραφία μεταξύ του Antoni Rubió και του Antoni M. Alcover, που ανακάλυψε και δημοσίευσε ο Joan Julià i Muné σε ένα γράμμα του, της 18ης Νοεμβρίου του 1917.

Αν και το 1918 ο Rubió θεώρησε τα αίτια της επίθεσης εκ μέρους του Antoni Maria Alcover κατά του Ινστιτούτου ως δικαιολογημένα, τον συμβούλεψε να μη δημοσιεύσει το πρώτο μανιφέστο, που ως πρώτος πρόεδρος του Φιλολογικού Τμήματος ήταν έτοιμος να παρουσιάσει ενάντια στους υπόλοιπους συναδέλφους του ίδιου τμήματος. Ο Rubió του πρότεινε να φύγει σιωπηλά από το Ινστιτούτο, όπως είχε κάνει νωρίτερα ο Miquel dels Sants Oliver. Η μετέπειτα ψυχρότητα μεταξύ Alcover και Rubió ήταν ολοκληρωτική.

Κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, όταν η Ελλάδα ήταν υποχρεωμένη από τους συμμάχους να μπει στον πόλεμο κατά της Γερμανίας και της Τουρκίας, ο Rubió i Lluch, τότε πρόξενος της Ελλάδας στη Βαρκελώνη, βρέθηκε αντιμέτωπος με τις εκκλήσεις για βοήθεια των ελλήνων προσφύγων στη Βαρκελώνη αλλά και ανίκανος να μεριμνήσει για αυτούς, με αποτέλεσμα να αντικατασταθεί από έναν πρόξενο ελληνικής καταγωγής. Ωστόσο, διατηρούσε πάντα τον τίτλο του επίτιμου προξένου. Λίγο αργότερα όμως, τον Νοέμβρη του 1921, ανέλαβε και πάλι το αξίωμα του προξένου, σε μια πιο μόνιμη, ενεργή και αποτελεσματική βάση.

Ο Rubió δεν ήταν ιδιαίτερα γαλλόφιλος, παρόλο που τη μεγαλύτερη πολιτισμική επίδραση την είχε λάβει από τη Γαλλία, όπως προκύπτει από ένα πόνημα του 1828, γραμμένο στα γαλλικά, που έδειχνε πως το πρότυπο ιστορικού του Rubió ήταν ο Thiers. Αντιθέτως, όπως εξομολογείτο στον φίλο του Estelrich τον Δεκέμβριο του 1922:

«Οι προτιμήσεις μου, όπως και οι δικές σου, ακολουθούν τη σοφή Γερμανία [...] και αν σώπασα στη διάρκεια του πολέμου ήταν από σύνεση απέναντι στη σεκταριστική και ρητορική αδιαλλαξία των φίλων των Συμμάχων, οι οποίοι θεωρούσαν ότι είχαν αποκλειστικά δικαιώματα ιδιοκτησίας στον πολιτισμό και την ελευθερία».

Έχοντας μάθει γερμανικά το 1891, κρατούσε επαφή με φιλόλογους εκείνης της εθνικότητας και ταυτόχρονα ήταν οπαδός του Heine, του οποίου απήγγελλε ολόκληρους στίχους στα γερμανικά. Τον Νοέμβρη του 1921 το Πανεπιστήμιο του Αμβούργου τον τίμησε με τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα.

Μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, αρχές του 1919, ο Rubió i Lluch έζησε με ανησυχία την αυτονομιστική προεκλογική καμπάνια της Καταλωνίας, στην οποία διαφαινόταν ο καταλανικός εθνικισμός ως ριζοσπαστικός. Έγραφε στον φίλο του Estelrich τα εξής: «Ξέρεις ότι ήμουν πάντα ένας αυτονομιστής πολύ συντηρητικός και ότι οι προσδοκίες μου δεν ξεπερνούσαν την επιστροφή των εννέα Μουσών». Και κάτι παρόμοιο θα επαναλάμβανε στις 19 Μαρτίου του 1923:

«Εγώ δεν ανήκω στον στρατευμένο καταλανισμό. Ο καταλανισμός μου, αν και υπερφυσικός, είναι αισθητικός. Θέλω να πω πως, για να σώσω την πατρίδα μου, αρκούμαι στην επιστράτευση των εννέα Μουσών. Αυτός είναι ο στρατός μου, στον οποίο πάντα είχα στρατολογηθεί».

Στην Ακαδημία Καλών Γραμμάτων, όταν πέθανε ο Pella i Forgas το 1918, μία ομάδα συναδέλφων του Rubió τον πρότειναν ως υποψήφιο πρόεδρο. Όμως κέρδισε ο Francesc Carreras i Candi, ο οποίος βασιζόταν, πάνω από όλα, στην υποστήριξη ατόμων τα οποία ο Rubió τα θεωρούσε φίλους και τα οποία του όφειλαν χάρες. Η απογοήτευσή του ήταν μεγάλη. Ενδεχομένως η εκλογή του Rubió i Lluch να είχε βελτιώσει τις σχέσεις μεταξύ Ακαδημίας και Ινστιτούτου. Η πρώτη, από εκείνη τη στιγμή, αύξησε την εναντίωσή της στην ορθογραφική μεταρρύθμιση του Ινστιτούτου, την οποία είχε αποδεχθεί πλήρως το Νομαρχιακό Συμβούλιο της Βαρκελώνης και αργότερα η Ένωση των Νομών της Καταλωνίας. Έξι χρόνια μετά, στις 7 Οκτωβρίου του 1925, η Ακαδημία Καλών Γραμμάτων, παμψηφεί, θα τιμούσε τον Rubió i Lluch με τον τίτλο του επίτιμου προέδρου, όταν πλησίαζε πια η ημερομηνία συνταξιοδότησής του από το Πανεπιστήμιο.

Στο διάστημα της δικτατορίας του Primo de Rivera, στην Ακαδημία Καλών Γραμμάτων της Βαρκελώνης, ο Rubió i Lluch τήρησε μία διαλλακτική και μετριοπαθή πολιτική.

Η αναγνώριση του έργου του Rubió i Lluch – Τα γηρατειά

Το Ίδρυμα Bernat Metge ανακοίνωσε το 1926 ότι ήθελε να συλλέξει τις διασκορπισμένες εργασίες του Rubió i Lluch και να δημοσιεύσει όλο του το έργο, αλλά δυστυχώς το σχέδιο δεν ευδοκίμησε. Σε ηλικία 70 ετών, το 1926, παραχώρησε τη θέση του καθηγητή στον γιο του, Jordi Rubió i Balaguer, στο Ίδρυμα Πανεπιστημιακών Καταλανικών Σπουδών, ο οποίος τον είχε ήδη αναπληρώσει κατά καιρούς στο παρελθόν, τόσο εκεί όσο και στο Πανεπιστήμιο. Την εποχή εκείνη, οι άνθρωποι της δικτατορίας του Primo de Rivera είχαν εκδιώξει από το Μέγαρο της Τοπικής Κυβέρνησης της Καταλωνίας το Ίδρυμα Πανεπιστημιακών Καταλανικών Σπουδών, αλλά αυτό συνέχιζε το έργο του στεγασμένο στο Ateneu Polytechnicum.

Στη Σχολή Φιλοσοφίας και Γραμμάτων του Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης ο Rubió i Lluch αναπλήρωνε κατά καιρούς τον πρότανη, δεδομένου ότι ήταν ο παλαιότερος καθηγητής στο σώμα. Για περισσότερα από ένα

τέταρτο του αιώνα, πρύτανης ήταν ο Josep Daurella, καθηγητής Μεταφυσικής. Συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 1918 και το έτος 1921 ο Rubió χρειάστηκε να αναπληρώνει συχνά τον Daurella, αφού ο τελευταίος ήταν γεροισιαστής.

Το 1927 ο Rubió έπρεπε να αναπληρώσει τον τότε πρύτανη, που είχε αρρωστήσει, και τον Ιούλιο του 1928, όταν ακόμα κατείχε τη θέση του πρύτανη, έλαβε υποχρεωτική σύνταξη, δύο χρόνια νωρίτερα από την επίσημη ηλικία συνταξιοδότησης. Τιμήθηκε με τον τίτλο του Επίτιμου Πρύτανη στη Σχολή Φιλοσοφίας και Γραμμάτων, όπως αναφέρεται στην ετήσια έκδοση του Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης, δημοσιευμένο κατά τη διάρκεια της δημοκρατικής περιόδου 1934-1935.

Τον καιρό εκείνον στο σπίτι του, στην οδό Claris, είχε μία βιβλιοθήκη με δώδεκα χιλιάδες βιβλία, παραπάνω από πεντακόσιους φακέλους αλληλογραφίας -ταξινομημένοι ανά χώρα-, εξήντα δύο φακέλους με υλικό πάνω στην καταλανική λογοτεχνία και επιπλέον είκοσι τέσσερις φακέλους σχετικούς με την καταλανική κυριαρχία στην Ανατολή. «Δυστυχώς δεν είχα χρόνο να τα μεταπλάσω όλα αυτά σε βιβλία, ο χρόνος μου ήταν περιορισμένος όπως και η όρασή μου», έλεγε ο Rubió i Lluch σε έναν δημοσιογράφο το 1925.

Ωστόσο, ακούγεται πρωτοφανές πως, με ασθενή όραση από το 1895, είχε φθάσει να συγγράφει τόσες πολλές μελέτες. Όλα εκείνα τα έγγραφα, ανάμεσα στα οποία ξεχωρίζει η επιστολογραφία, είναι σήμερα τέλεια συντηρημένη και οργανωμένη από τους απογόνους του Rubió i Lluch. Θα ήταν ευχής έργο αν μία μέρα αυτά τα έγγραφα περνούσαν στα χέρια της Βιβλιοθήκης της Καταλωνίας.

Ένα διάταγμα της 26ης Νοεμβρίου του 1926 προέβλεπε τη δημιουργία οκτώ θέσεων για εκπροσώπους της καταλανικής, γαλικιανής και βασκικής γλώσσας στην Ακαδημία της Ισπανικής Γλώσσας. Στην καταλανική γλώσσα αντιστοιχούσαν τέσσερις θέσεις: δύο για την Καταλωνία, μία για τη Βαλένθια και μία για το νησί της Μαγιόρκας. Οι δύο γλώσσες της Καταλωνίας και η μία της Βαλένθιας ήταν αναγνωρισμένες και οι τρεις ως η ίδια γλώσσα.

Ο καταλανικός τύπος συνέστησε την αποχή των καταλανών υποψηφίων λόγω της δικτατορικής διακυβέρνησης του Primo de Rivera, η οποία είχε ταχθεί κατά της καταλανικής γλώσσας. Αυτό το γεγονός αποτελούσε ασφαλώς μία ανωμαλία, που σκοπό είχε να μειώσει τις αρμοδιότητες του Ινστιτούτου Καταλανικών Σπουδών, το οποίο, από το 1925, είχε στερηθεί την υποστήριξη και αναγνώριση του Συμβουλίου της Βαρκελώνης. Ο Pompeu Fabra απέρριψε την πρόταση υποψηφιότητάς του ως καθηγητή στη Βασιλική Ακαδημία Ισπανικής Γλώσσας. Στις 10 Μαΐου του 1927 η Ακαδημία εξέλεξε τους δύο νέους καταλανούς καθηγητές. Ο ένας ήταν ο

Eugeni d'Ors, συγγενής του Rubió i Lluch, ο οποίος είχε παραμείνει απομακρυσμένος από την καταλανική παιδεία μετά την εκπαραθύρωσή του το 1920 και τη μετακόμισή του στη Μαδρίτη. Η άλλη θέση δόθηκε παμψηφεί στον Rubió. Είχαν περάσει ήδη είκοσι τέσσερα χρόνια από τότε που ο Rubió i Lluch ήταν ανεπισημωμένο μέλος της Ακαδημίας Ισπανικής Γλώσσας.

Τον Μάρτιο του 1930 στη Μαδρίτη, την ημέρα που εξελέγη μέλος της Ακαδημίας Ισπανικής Γλώσσας, ο Rubió εκφώνησε έναν λόγο σχετικά με το όνομα και τη λογοτεχνική ενότητα της καταλανικής γλώσσας. Βασισμένος στην ανάκτηση της συνείδησης της λογοτεχνικής κοινότητας από την Αναγέννηση και μετά, ο Rubió αναγνώριζε την οντότητα των γλωσσικών διαλέκτων αλλά αναπολούσε τα λόγια του Juan Valera, ο οποίος από το 1980 ήδη επιζητούσε την ενοποίηση στον γραπτό λόγο των τριών διαλέκτων της καταλανικής σε μία.

Λίγα χρόνια αργότερα έζησε τη χαρά να δει τον γιο του, Jordi Rubió i Balaguer, να διορίζεται τακτικός καθηγητής της Καταλανικής και Ισπανικής Λογοτεχνίας στο Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης.

Υπάρχει ένα γεγονός που αποβαίνει βαρυσήμαντο για τη γλώσσα που χειριζόταν ο Rubió i Lluch στις διάφορες δημοσιεύσεις του, διότι αντικατόπτριζε μια μεγάλη αλλαγή στην αναβάθμιση της καταλανικής ως επιστημονικής γλώσσας, ειδικά σε ό,τι αφορούσε στην προβολή του προς τα έξω. Στα τέλη του 19ου αιώνα ο Rubió χρησιμοποιούσε αποκλειστικά τα ισπανικά στα λόγια συγγράμματά του και διατηρούσε τα καταλανικά για κάποια σπάνια απόδραση στον χώρο της ποίησης. Η αλληλογραφία που διατηρούσε με τον φίλο του Costa i Llobera ήταν γραμμένη στα ισπανικά μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1880. Όμως από το 1907 και μετά έκανε χρήση των καταλανικών, ειδικά στα άρθρα και στις διαλέξεις του στην Ακαδημία Καλών Γραμμάτων. Φυσικά, σε αυτό επηρέασε και το γεγονός ότι είχε γίνει πρόεδρος του Ινστιτούτου Καταλανικών Σπουδών, αλλά θεωρείτο επίσης και ως μία γενική εξέλιξη της γλώσσας. Από τη δεκαετία του 1920 και μετά, ο Rubió κατέληξε να στέλνει και να δημοσιεύονται στα καταλανικά τα άρθρα του σε διάφορα περιοδικά και ανθολογίες, τόσο της Ισπανίας όσο και του εξωτερικού, ακόμα και στην πρωτεύουσα Μαδρίτη.

Όστόσο, στο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης, έως ότου συνταξιοδοτηθεί, εξακολούθησε να χρησιμοποιεί αποκλειστικά και μόνον τα ισπανικά στις διάφορες διαλέξεις του. Έπρεπε να γίνει η αλλαγή του καθεστώτος του 1931 και η αποκατάσταση της αυτονομίας για να επισημοποιηθεί η καταλανική γλώσσα στο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης.

Το 1935, το Πανεπιστήμιο μαζί με μαθητές του Rubió i Lluch έκαναν έκκληση για τη δημιουργία ενός τιμητικού τόμου για απόδοση φόρου τιμής στο πρόσωπό του. Η ανταπόκριση ήταν τόσο μεγάλη που δημοσιεύθηκαν

τρεις μεγάλο μεγέθους τόμοι αυτής της συλλογής από το περιοδικό *Estudis Universitaris Catalans*. Είχε προγραμματισθεί να του προσφερθούν οι τόμοι σε μία δημόσια εκδήλωση που θα λάμβανε χώρα στην Αίθουσα του Αγίου Γεωργίου του Μεγάρου της Τοπικής Κυβέρνησης της Καταλωνίας, αλλά η κατάσταση της υγείας του Rubió άλλαξε τα σχέδια και έτσι αποφασίσθηκε να του σταλεί η συλλογή στο σπίτι την ημέρα που έκλεινε τα ογδόντα του χρόνια. Δυστυχώς όμως η χαρά μετατράπηκε σε λύπη, αφού χρειάστηκε να ματαιωθεί η εκδήλωση λόγω του ότι πέντε μέρες νωρίτερα είχε ξεσπάσει ο εμφύλιος πόλεμος.

Παρόλα αυτά, ο Nicolau d'Olwer, την 1η Μαΐου του 1937, έδωσε μία διάλεξη για τον Rubió i Lluich, το κείμενο της οποίας εμφανίσθηκε ολόκληρο στην εφημερίδα *La Publicitat* και στο οποίο ο Nicolau έλεγε χαρακτηριστικά το εξής:

«Αυτές τις ώρες της επαναστατικής μεταμόρφωσης όπου τόσες ψευτικές αξίες ισοπεδώνονται, ο λαός μας τον αναγνωρίζει ως έναν από τους μεγαλύτερους μεταρρυθμιστές του ιστορικού του παρελθόντος, στο οποίο αφιέρωσε μια ολόκληρη ζωή εργασίας και σοφίας, προκειμένου να εξυψώσει το πολύτιμο όνομα της Καταλωνίας στους αιθέρες. Τι αξιοζήλευτη τύχη!».

Ο Rubió έπεφτε σιγά σιγά σε μια βαθιά μελαγχολία μετά τον θάνατο της γυναίκας του. Έπασχε από ολική τύφλωση και σταδιακή κώφωση, παρόλο που μέχρι πριν από λίγο καιρό είχε μία τέλεια ακοή. Έμελλε να πεθάνει στις 9 Ιουνίου του 1937, στο σπίτι του στη Rambla Catalunya, αριθμός 10. Το Ινστιτούτο τού αφιέρωσε μία νεκρολογία στις 15 Ιουνίου του 1937. Ήταν μία από τις δύο μοναδικές συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν στο Ινστιτούτο Καταλανικών Σπουδών κατά τη διάρκεια των δύομισι χρόνων του εμφύλιου πολέμου. Επίσης, του αφιέρωσαν μία χάλκινη προτομή, δημιουργία του Josep Clarà, η οποία βρίσκεται στο Ινστιτούτο έως και σήμερα.

Ο Rubió i Lluich δεν είχε την τύχη να δει το «*Diplomatari de l'Orient Català (1301-1409)*» τυπωμένο, καθώς το Ινστιτούτο δεν κατάφερε να το δημοσιεύσει μέχρι τα τέλη του 1947. Η εισαγωγή που είχε γράψει ο ίδιος φέρει ημερομηνία 2 Ιανουαρίου του 1936. Είχε να κάνει με το ένα από τα δύο πρώτα βιβλία που δημοσιεύθηκαν από το Ινστιτούτο Καταλανικών Σπουδών κατά τη διάρκεια της δικτατορίας του Φράνκο, η οποία δικτατορία τον είχε εκδιώξει από την έδρα του και τον θεωρούσε τελειωμένη υπόθεση, ενώ παράλληλα είχε απαγορεύσει την έκδοση δοκιμίων και επιστημονικών βιβλίων στα καταλανικά. Ωστόσο το Ινστιτούτο, του οποίου ο Rubió i Lluich ήταν ο πρώτος πρόεδρος, προσπαθούσε να ξεπεράσει τις δυσκολίες

που προκαλούσε το καθεστώς του Φράνκο και να ανακτήσει και πάλι την επίσημη αναγνώριση αλλά και χρηματοδότηση μεταξύ του διαστήματος 1976 και 1977. Κατά τη διάρκεια εκείνης της μακράς περιόδου, το Ινστιτούτο θα παρουσιαζόταν ως ο αποκλειστικός στυλοβάτης της καταλανικής γλώσσας και του καταλανικού πολιτισμού, τόσο εντός όσο και εκτός της Καταλωνίας, προσπαθώντας να επαναφέρει την από το 1939 ομαλότητα που το διέκρινε.

SUMMARY**ANTONI RUBIÓ I LLUCH
AND THE INSTITUTE OF CATALAN STUDIES**

Antoni Rubió i Lluch (1856-1937), the well-known Catalan scholar and diplomat, became Professor of Literature in the University of Barcelona in 1885 and President of the Institute of Catalan Studies in 1907. He devoted his life in promoting Catalan studies and with his work he enlightened the period of Catalan history and civilization in 14th century Greece. He has published many books and articles on that subject and especially the publication of documents concerning the Catalan Duchy of Athens [Diplomatari del'Orient Català (1301-1409), Barcelona 1947] is valuable. As President of the Institute of Catalan Studies he succeeded in promoting the Catalan as official language in Spain and abroad.

ALBERT BALCELLS